

Міжнародне визнання Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом Українського народу
(інформаційна довідка)

<i>Парламентський рівень</i>	<i>Регіональний (муніципальний) рівень</i>	<i>Пам'ятники (пам'ятні знаки)</i>
Австралія, Бельгія, Болгарія, Еквадор, Естонія, Грузія, Ірландія, Ісландія, Канада, Колумбія, Латвія, Литва, Люксембург, Мексика, Молдова, Нідерланди, Парагвай, Перу, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, США, Угорщина, ФРН, Франція, Хорватія, Чехія	Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Іспанія, Італія, Канада, Норвегія, Португалія, США	Австралія, Австрія, Аргентина, Бельгія, Білорусь, Бразилія, Велика Британія, Італія, Казахстан, Канада, Литва, ФРН, Парагвай, Польща, Португалія, Сербія, США, Угорщина, Франція, Шотландія, Словаччина
Всього країн: 28	Всього країн: 11	Всього країн: 21

Країна	Парламентський рівень	Регіональний (муніципальний) рівень	Пам'ятники (пам'ятні знаки)	Примітки
Австралія	Оприлюднені політичні заяви: обидві палати Федерального парламенту Австралії: Сенат (2003 р.; 2012 р.; 2017 р.), Палата представників (2008 р., 2018 р.). Заява Сенату (Верхньої палати) щодо	Законодавча Рада штату Новий Південний Уельс (2008 р.; 2013 р.; 2014 р.). Парламент штату Вікторія (2008 р.; 2011 р.).	Пам'ятник жертвам Голодомору на території Українського православного центру у Канберрі (1985 р.); м.Мельбурн (1983 р.); м. Аделаїда (1993 р.)	-

	вшанування жертв Голодомору (2020 р.).			
Республіка Австрія	-	-	Пам'ятник у м.Перхтольдсдорф (2003)	-
Аргентинська Республіка	-	Палата депутатів провінції Чако - резолюція з нагоди 75-х роковин Голодомору (2007); Палата представників провінції Місьйонес - декларація у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору (2007). Міська рада м. Беріссо - резолюція (2007 р.). Декларація Парламенту федерального столичного округу м. Буенос-Айрес (2007). Міська рада м. Апостолес провінції Місьйонес (2007) Міська рада м. Коронель-дю-Грати (2007).	Меморіальна дошка пам'яті жертв Голодомору, м. Буенос-Айрес, кафедральний собор Української католицької церкви візантійсько-українського обряду; меморіальна дошка пам'яті жертв Голодомору в Україні 1932–1933 рр., м. Посадас, провінція Місьйонес; хрест жертвам Голодомору, Український цвинтар в м. Монте-Гранде провінції Буенос-Айрес (2008).	-
Королівство Бельгія	09.03.2023 р. Палата представників Федерального парламенту Королівства Бельгія Палата представників Бельгії прийняла резолюцію про визнання Голодомору 1932-1933 років	-	Пам'ятник жертвам Голодомору на території Собору святого Архистратига Михаїла у м. Генк (2003 р.); пам'ятна дошка жертвам Голодомору на території української греко-католицької церкви у м. Вам (комуна Кольфонтен, провінція Ено)	-

	геноцидом Українського народу			
Республіка Білорусь	-	-	Пам'ятний хрест м. Довськ (2018)	-
Республіка Болгарія	Рішенням Народних Зборів (парламенту) Республіки Болгарія від 01.02.2023 р. Голодомор 1932-1933 років в Україні визнано геноцидом	-	-	-
Федеративна Республіка Бразилія	-	Законодавча асамблея штату Парана - постанова від 05.06.2007 р. Муніципальна рада м. Ріо-де- Жанейро - постанова від 03.06.2008 р. Муніципальна рада м. Курітіба - постанова від 11.06.2008 р. Муніципальна рада м. Прудентополіс - рішення від 16.06.2008 р. Муніципальної рада м. Іраті - резолюція від 17 серпня 2009 р. №01/2009. Муніципальна рада м. Кампо- Моурао - резолюція від 28 серпня 2009 року №1.851/09; Муніципальна Рада м. Антоніо- Олінто (штат Парана) - заява солідарності з Українським народом про визнання Голодомору актом геноциду від 29.05.2017 р. №04/2017. Муніципальна рада міста Лондріна	Пам'ятник жертвам Голодомору на території Українського меморіалу м. Курітіба (штат Паранá) було урочисто відкрито з нагоди 75-х роковин трагедії у 2009 році	-

		<p>(штат Парана) від 28.08.2017 р. Мерія м. Сао-Жозе-дос-Піньяїс (штат Парана) - заява солідарності з Українським народом про визнання Голодомору актом геноциду від 27.10.2017 р.</p> <p>Муніципальна Рада м. Ронкадор (штат Парана) - заява №01/2017 від 21.11.2017 р. про визнання Голодомору актом геноциду.</p> <p>Муніципальна Палата м. Мафра, штат Санта-Катаріна - рішення про визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом Українського народу та вшанування жертв Голодомору у четверту суботу листопада кожного року від 10.07.2018 р.</p> <p>Міська Рада м.Ронкадор (штат Парана) - заява №246/2021 17.12.2021 р. про визнання Геноциду, який стався в Україні у 1932-1933 роках. У заяві міститься вимога передати клопотання про визнання Геноциду народу України, який стався у 1932-1933 рр. і має назву «Голодомор» (смерть від голоду), до Законодавчих зборів штату Парана.</p>		
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	25.05.2023 р. Палата представників парламенту Великої Британії визнала Голодомор 1932-1933 рр. в Україні	На муніципальному рівні Голодомор визнаний актом геноциду місцевими радами міст Кітлі, Рочдейл, Бредфорд, Болтон, Керкліс, Гаддерсфілд, Теймсайд. (рішення про визнання приймалися у 2008-	Пам'ятна дошка на стіні церкви Святої Покрови в м.Галіфакс (1983 р.); пам'ятник (мармуровий хрест) у Лондоні (встановлений 29.05 1983 р. біля церкви УАПЦ);	За інформацією Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, під час голосування у сесійній залі за визнання Голодомору геноцидом ніхто не

	<p>геноцидом Українського народу</p>	<p>2013 рр.). 21.11.2018 р. Міською радою м. Дарбі ухвалено рішення визнати Голодомор геноцидом Українського народу. На регіональному рівні визнання Голодомору 1932-1933 рр. в Україні геноцидом Українського народу відбулося 25.10.2023 р., коли парламент Уельсу (Валлійський парламент – Сенедд) підтримав відповідну резолюцію.</p>	<p>пам'ятник (кам'яний хрест) у м.Челтенгем (1983 р.); пам'ятний камінь біля спеціально висадженого дерева в Українському гаї в м. Брадфорд (1983 р.); пам'ятна дошка на стіні Старого коледжу Валлійського Університету м. Абертсвіт, присвячена журналісту Гарету Джонсу, який у 1932-1933 рр. писав про Голодомор (встановлена у 2006 р.); пам'ятний камінь біля приміщення Союзу українців у Великій Британії у м. Ноттінгем (2008 р.); пам'ятник (кам'яний хрест) у м. Рочдейл (2009 р.); пам'ятний знак у м. Болтон; пам'ятна дошка на будинку відділення СУБ у м. Аштон (2009 р.). пам'ятник жертвам Голодомору у м. Лестер 25.11.2018 р.</p>	<p>проголосував «проти», що, за процедурою, означає ухвалення цього рішення Палатою громад. Результати голосування відображені за посиланням у пункті 5: https://commonsbusiness.parliament.uk/Document/79571/Html?subTy pe=Standard: «Recognition of the Ukrainian Holodomor Resolved, That this House believes that the Holodomor was a genocide against the Ukrainian people». Урядовим відповідачем на слуханні традиційно був заступник держсекретаря у закордонних справах Лео Дочерті. Він повідомив, що на даному етапі Уряд і надалі дотримується послідовної та раніше узгодженої позиції, яка ґрунтується на прагматичному юридичному підході. Вона полягає в тому, що Голодомор може бути визнаний геноцидом у разі схвалення відповідного міжнародного правового рішення, як це було з визнанням геноцидів у Руанді та Сребрениці (на підставі рішень міжнародних кримінальних трибуналів, створених РБ ООН). Слід зазначити, що з урахуванням британської</p>
--	--	---	--	--

				практики щодо визнання явищ та подій в інших країнах, <u>некоректно називати ухвалене рішення визнанням Сполученим Королівством Голодомору як геноциду.</u> Воно має сприйматися і класифікуватися як відповідна резолюція Палати громад Парламенту Великої Британії.
Грузія	Акт Парламенту Грузії «Про увічнення пам'яті загиблих в Україні у 1932-1933 роках внаслідок політичних репресій і голодомору» від 20.12.2005 р.	-	-	-
Республіка Еквадор	Резолюція Національної Асамблеї Республіки Еквадор від 30.10.2007 р.	-	-	-
Естонська Республіка	Декларація Рейгікогу (парламенту Естонії) - з нагоди 60-х роковин Голодомору від 20.10.1993 р.	-	-	-
Ірландія	24.11.2022 р. Сенат Ірландії визнав Голодомор 1932-33 років в Україні геноцидом Українського народу.	-	-	-
Ісландія	23.03.2023 р.	-	-	-

	парламент Ісландії визнав Голодомор 1932-33 років в Україні геноцидом Українського народу.			
Королівство Іспанія		Інституційна декларація з нагоди 75-х роковин штучного голоду в Україні, ухвалена Парламентом Каталонії 13.06.2007 р. Рішення міської ради м.Матаро (провінція Барселона, Каталонія) від 19.07.2007 р. щодо приєднання до Інституційної декларації Парламенту Каталонії (13.06.2007 р.). Резолюція про засудження геноциду в Україні 1932-1933 рр. , прийнята на пленарному засіданні міської ради м. Есплугес-де-Льобрегат (18.07.2007 р.). Резолюція міської ради м.Торрев'єха щодо вшанування 75-ї річниці штучного голоду або Голодомору (30.05.2007 р.). Резолюція, ухвалена Парламентом Балеарських островів (11.12.2007 р.). Резолюція міської ради м. Таррагона (28.11.2008 р.). Резолюція міської ради м. Санта Сусанна (26.03.2009 р.).	-	-
Італійська Республіка	26.07.2023 р. ухвалено Постанову Сенату про визнання Голодомору	Регіональна Асамблея Сицилії (21.11.2007 р.). Муніципалітет м. Рим (19.11.2007 р.).	Пам'ятник жертвам Голодомору в м.Кальярі (Сардинія), встановлений у 2016 р.	-

	геноцидом Українського народу			
Республіка Казахстан	-	-	Пам'ятники у містах Алмати (2017), Балхаш (2014), Астана, Павлодар, Петропавловськ (2012).	Починаючи з 1997 р., 31 травня у Казахстані, згідно з Указом Глави держави, відзначається День пам'яті жертв політичних репресій і голодомору.
Канада	29.05.2008 р. Генерал-губернатором Канади М.Жан підписаний Закон, який встановлює четверту суботу листопада Днем пам'яті українського голоду та геноциду (Голодомору) та визнає український голод 1932-33 років актом геноциду. Сенат Канади в резолюції від 19.06.2003 р. закликав Уряд Канади визнати Голодомор/геноцид в Україні.	Законодавча асамблея провінції Манітоба (22.11.2007 р.). Законодавча асамблея провінції Саскачеван (07.05.2008 р.). Законодавча асамблея провінції Альберта (04.11.2008 р.). Законодавча асамблея провінції Онтаріо (23.04.2009 р.). Законодавча асамблея провінції Квебек (2010 р.). Законодавча асамблея провінції Британська Колумбія (29.10.2019 р.). Законодавча асамблея провінції Нова Скошія (2022 р.). Провінція Ньюфаундленд і Лабрадор ухвалила закон про визнання Голодомору геноцидом на місцевому рівні 24.02.2023 р.	Пам'ятник жертвам Голодомору в м. Едмонтон, провінція Альберта (1983 р.) - перший пам'ятник жертвам Голодомору у світі; два пам'ятники жертвам Голодомору в м. Торонто (1988 р. 2010 р.), провінція Онтаріо; пам'ятники жертвам Голодомору у м. Вінніпег, провінція Манітоба (2013 р.); пам'ятник жертвам Голодомору у м. Ріджайна, провінція Манітоба (2015 р.); пам'ятник жертвам Голодомору у м. Калгарі, провінція Альберта (1999); пам'ятник жертвам Голодомору у м. Віндзор, провінція Онтаріо (2005).	-
Колумбія	Палата Представників Конгресу Республіки Колумбія - резолюція від 10.12.2007 р.	-	-	-
Латвійська Республіка	Саейм Латвійської Республіки – Декларація від	-	-	-

	13.03.2008 р.			
Литовська Республіка	Сеймас Литви – резолюція від 24.11.2005 р.	-	Пам'ятна дошка у м. Клайпеда (2008)	-
Велике Герцогство Люксембург	Палата депутатів Великого Герцогства Люксембург – резолюція від 13.06.2023 р.		-	-
Мексиканські Сполучені Штати	Постанова Палати депутатів Національного Конгресу від 19.02.2008 р. Постанова Сенату Національного Конгресу від 11.11.2008 р.	-	-	-
Республіка Молдова	24.11.2022 р. парламент Молдови ухвалив декларацію про визнання Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом Українського народу	-	-	-
Королівство Нідерланди	Палата представників парламенту Королівства Нідерланди – резолюція від 06.07.2023 р.	-	-	-
Королівство Норвегія	-	Міська рада м. Люндаль (15.12.2022 р.)	-	-
Республіка Парагвай	Сенат Національного конгресу Парагваю - Декларація «Про	-	Меморіальний знак пам'яті жертвам Голодомору, м. Енкарнасьйон, департамент	-

	засудження Голодомору 1932–1933 років в Україні як акту геноциду Українського народу та солідарність з його жертвами» від 25.10.2007 р.		Ітапуа (2008).	
Республіка Польща	Сенат (16.03.2006 р.). Сейм (06.12.2006 р.). Сенат (21.11.2018 р.) Ухвала про 85-і роковини Голодомору	-	Варшава - пам'ятний хрест (2008); Люблін - пам'ятний знак (2014); Краків - меморіальний знак (2008); Гданськ - пам'ятний хрест (2003); Перемишль - пам'ятний знак .	-
Республіка Перу	Конгрес Республіки Перу - резолюція від 21.06.2007 р.	-	-	-
Португальська Республіка	03.03.2017 р. Асамблея Португалії схвалила дві резолюції щодо Голодомору: Резолюція №233/XIII/2 ^a визнала Голодомор 1932-1933 років геноцидом Українського народу; Резолюція №235/XIII/2 ^a , вшановує жертв Великого Голоду (Голодомору) в Україні.	Муніципальна асамблея м. Алканена (2008 р.). Муніципальна асамблея м. Л'агуш (2008 р.). Міська рада міста Агеда (2008 р.). Муніципальна законодавча асамблея м. Абрантеш (адміністративний округ Сантарень), 2009 р. Муніципальна асамблея м. Грандола (2008 р.). Муніципальна рада м. Брага (13.07. 2018 р.)	Пам'ятний знак жертвам Голодомору у м.Порту (2013 р.).	-
Республіка Сербія	-	-	Пам'ятний знак (хрест) жертвам Голодомору у м. Врбас (2007).	-

Словацька Республіка	Національна Рада СР – постанова від 20.06.2023 р.	-	У 2006 р. перед кафедральним храмом св. Олександра Невського в Пряшеві встановлено Хрест-Пам'ятник жертвам Голодомору. На мармуровій плиті Хреста-Пам'ятника (хрест виготовив пряшівчанин Ігор Пешта) є двомовний українсько-словацький напис: «Жертвам Голодомору в Україні 1932-1933 рр. Святий хрест посвячений 04.11.2006 р.».	-
Республіка Словенія	23.05.2023 р. Державні Збори (парламент) Республіки Словенія ухвалили Декларацію, в якій Голодомор 1932-1933 рр. в Україні визнано геноцидом Українського народу	-	-	-
Сполучені Штати Америки	Висновки Спеціальної комісії Конгресу США з питань дослідження Голодомору (19.04.1988 р.); Резолюція Палати Представників США №356 (21.10.2003 р.) щодо 70-х роковин вшанування жертв Голодомору; Публічний Закон США №109-340(2006 р.);	<i>ШТАТИ:</i> Нью-Йорк (2005, 2018), Іллінойс (2005) (19.05.2018), Каліфорнія (18.08.2016 та 25.09.2017), Орегон (15.06.2017), Вашингтон (22.05.2017). Нью-Джерсі (2017), Вісконсін (22.11.2017) Пенсильванія (11.2017) Мічиган (25.11.2017) (11.2018) Массачусетс,(01.03.2018) Канзас (07.05.2018)	Меморіал жертвам Голодомору у м. Вашингтон (2015); пам'ятник жертвам Голодомору у м.Блумінгдейл (1993) (передмістя Чикаго); пам'ятник жертвам Голодомору у м. Парма (1993), Огайо (передмістя м. Клівленду) пам'ятник жертвам Голодомору у м. Лос-Анджелес (1986).	-

	<p>Резолюція Палати Представників США №1314 (23.08.2009 р.); 04.10.2018 р. Сенат США ухвалив резолюцію №435, яка стала першим в історії правовим актом Конгресу США, де Голодомор 1932-1933 рр. визнається геноцидом Українського народу. Резолюція Палати Представників Конгресу США №931 (08.06.2018).</p>	<p>Міссурі (05.2018) Огайо (27.06.2018) Міннесота (12.10.2018) Юта (10.10.2018) Північна Дакота (10.2018) Вірджинія (11.2018) Північна Кароліна (11.2018) Коннектикут (11.2018) Алабама (15.11.2018) Род-Айленд (26.11.2018) Луїзіана (23.01.2019) Техас (26.05.2021), Вісконсин, Іллінойс, Массачусетс, Міннесота, Мічіган, Небраска (11.2022), Арізона (17.03.2023), Прокламація спікера Палати представників штату Арізона щодо Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. (13.03.2023) <i>МІСТА:</i> м. Чикаго (02.04.2018); м. Сент Пол, столиця штату Міннесота (12.10.2018); м.Остін, столиця штату Техас (11.2018); м. Північний Порт, штат Флорида (11.2018); м.Маямі (09.2018); м. Медоус Плейс, штат Техас (21.08.2020); м. Шугар Ленд, штат Техас (07.11.2020); м. Сан-Антоніо, штат Техас (28.10.2020); м. Фінекс (Арізона) (17.03.2023).</p>		
--	--	---	--	--

Угорщина	Державні Збори Угорської Республіки – постанова від 26.11.2003 р.	-	Пам'ятник жертвам Голодомору у м. Будапешт (2009 р.); меморіальний знак жертвам Голодомору у м. Чомор (2010 р.); пам'ятник жертвам Голодомору 1932-33 років в Україні у м. Сегед (2018 р.); пам'ятний знак жертвам Голодомору в Україні 1932-33 років у Ніредьгазі (2019 р.).	-
Федеративна Республіка Німеччина	30 листопада 2022 року Бундестаг визнав Голодомор 1932-1933 рр. в Україні геноцидом Українського народу.	-	Пам'ятний знак жертвам Голодомору в Мюнхені (2008).	-
Французька Республіка	28 березня 2023 року Національні Збори (нижня палату) парламенту Франції визнали Голодомор 1932-1933 рр. в Україні геноцидом Українського народу.	-	Меморіальна дошка у м. Санліс.	-
Республіка Хорватія	Декларація Хорватського сабору (парламенту) про визнання Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом Українського народу (28.06.2023).	-	-	-
Чеська Республіка	06.04.2022 р. Палата депутатів Парламенту Чехії одностайно ухвалила	-	-	-

	<p>постанову щодо геноциду Українського народу під час Голодомору, організованого сталінським режимом у 1932-1933 рр. 14.12.2022 р. Сенат Парламенту Чехії ухвалив постанову щодо геноциду Українського народу під час Голодомору, організованого сталінським режимом у 1932-1933 роках (за відповідне рішення проголосували 51 з 55 присутніх на засіданні senatorів).</p>			

Голодомор 1932-1933 рр. в Україні визнали геноцидом Українського народу такі міжнародні організації:

ПАРЄ

12.10.2023 р. Парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила резолюцію «Забезпечення справедливого миру в Україні та тривалої безпеки в Європі», у тексті якої міститься положення про визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом Українського народу.

Європейський Парламент

15.12.2022 р. Європейський парламент **визнав Голодомор**, спричинений радянським режимом в Україні у 1932-1933 роках, **геноцидом** Українського народу, ухваливши резолюцію «90 років після Голодомору: Визнати масове вбивство голодом геноцидом». 02.12.2022 р. оприлюднено заяву 58 членів Європейського парламенту, в якій злочин Голодомору 1932-1933 рр. в Україні ідентифіковано як геноцид Українського народу. Резолюцію Європарламенту щодо визнання Голодомору злочином проти Українського народу та проти людяності ухвалено 23.10.2008 р.

Балтійська Асамблея

24.11.2007 р. Геноцидом Голодомор визнала Балтійська Асамблея (об'єднання Естонії, Латвії та Литви) - на сесії Асамблеї прийнято Заяву «Про пам'ять жертв геноциду та політичних репресій в Україні в 1932-33 роках».

Пам'ять жертв Голодомору вшановано **у рамках міжнародних організацій**, а також **парламентами низки держав**.

ООН

07.11.2003 р. прийнято Спільну заяву делегацій держав-членів ООН щодо 70-ї річниці Голодомору в Україні 1932-1933 рр. Всього заяву підтримали 65 держав. За ініціативою України була відкрита до підписання Декларація «Про вшанування 75-ї річниці Голодомору 1932-1933 рр. в Україні» (офіційний документ 63-ї сесії ГА ООН), співавторами якої стали 32 країни.

16.12.2008 р. прийнято Заяву з нагоди 75-х роковин Голодомору

12.12.2013 р. прийнято спільну заяву щодо 80-х роковин Голодомору

11.12.2018 р. прийнято Декларацію до вісімдесят п'ятої річниці Голодомору 1932-1933 років в Україні

ЮНЕСКО

01.11.2007 р. 193-ма країнами була одностайно прийнята резолюція Генеральної конференції ЮНЕСКО, внесена Україною у співавторстві з 45 країнами.

ОБСЄ

30.11.2007 р. делегацією України від імені 32-х держав-учасниць ОБСЄ було виголошено Заяву щодо 75-ї річниці Голодомору під час Міністерського засідання ОБСЄ у м. Мадрид. ПА ОБСЄ ухвалила відповідну резолюцію 03.07.2008.

Святий Престол

Базовим документом, який відображає офіційну позицію Ватикану є «Компендіум соціальної доктрини Церкви» – документ богословсько-пастирського характеру. У параграфі 506 «Компендіуму» зазначається: «XX століття було трагічно позначене різними геноцидами: геноцид вірмен, українців, камбоджійців, жителів Африки і Балканського півострова».

Папа Римський Франциск неодноразово засуджував Голодомор. Зокрема, у листопаді 2013 р., завершуючи урочисту месу, яка проходила на площі біля Собору св. Петра в Римі, він окремо згадав 80-ті роковини Голодомору в Україні і звернувся до українських паломників. Зокрема, Римський Понтифік сказав: «Вітаю українську спільноту, яка вшановує 80-ту річницю Голодомору – Великого голоду, викликаного радянським режимом, який спричинив мільйони жертв». У квітні 2015 р. Папа Франциск зробив заяву, в якій засудив «три величезних безпрецедентних трагедії» XX століття: винищення вірмен, злочини нацизму і комунізму.

Офіційна позиція Ватикану щодо Голодомору, висловлена у «Компендіумі», знаходить своє підтвердження також у книзі кардинала Хорхе Маріо Берголіо «Про небеса і про землю», виданій у 2010 р. та перевиданій у 2013 р. після його обрання Папою Римським Франциском вже в якості офіційного документа Понтифіка. У розділі «Про комунізм і капіталізм» цієї книги зазначається: «Люди, які постраждали від переслідувань та гоніння – як під час трьох найбільших геноцидів минулого століття: вірмени, євреї та українці – боролися, здебільшого, за свою свободу».

Законодавчими органами **Австрії, Андорри, Аргентини, Гватемали, Іспанії, Колумбії, Румунії, Словаччини, Чилі** ухвалені резолюції щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору.

26.04.2022 р. Федеральний Сенат Національного Конгресу Бразилії схвалив законопроект №423, який визнає знищення українців голодом (Голодомор) геноцидом та встановлює четверту суботу листопада Днем пам'яті жертв Голодомору (наступним етапом для набуття чинності законом необхідно його схвалення Палатою депутатів Національного Конгресу Бразилії).

Його Всесвятість Варфоломій виголосив Послання з нагоди 75-ї річниці Голодомору в Україні всьому Божому українському народові (2008) та з нагоди 84-х роковин Голодомору в Україні (2017), а також Проповідь у пам'ять жертв Голодомору (2017). 24.11.2018 р. Архієпископ Константинополя – Нового Риму та Вселенський Патріарх Варфоломій звернувся до українців зі зверненням з нагоди 85-х роковин Голодомору. 24.11.2022 р. за благословення та участі настоятеля афонського монастиря «Ксенофонт» (*де-факто*, резиденції Вселенського Патріарха Варфоломія на Афоні) була завершена перша в історії Афону літургія та поминальна служба за жертвами Голодомору 1932-1933 рр. в Україні.

У заяві державної думи РФ від 02.04.2008 р. наголошується, що «ця трагедія не має і не може мати міжнародно встановлених ознак геноциду».